

KAIP ELGTIS KAI YRA SIŪLOMAS KYŠIS

VšĮ Plungės rajono savivaldybės ligoninė

KYŠIO SAMPRATA

KYŠIS – atsilyginimas profesionalui pinigais, kitu turtu ar paslaugomis, siekiant papirkti, skiekiant pirmumo teisės ar kitaip skatinant apeiti profesinę etiką.

Dabartinės lietuvių kalbos žodynas žodį „kyšis“ aiškina taip: „paperkamoji dovana“. Kyšis gali turėti įvairias materialias ir nematerialias formas:

- **daiktai (įskaitant pinigus)**
 - **turtinės teisės**
 - **turtinių prievolių panaikinimas**
 - **sutaupymas nemokant už paslaugą**
 - **pranašumo konkurencinėje kovoje įgijimas**
 - **supažindinimas su komercine paslaptimi**
 - **pelną žadančių ryšių užmezgimas**
- ir pan..**

KYŠININKAVIMO SAMPRATA

KYŠININKAVIMU laikoma tiesioginis ar netiesioginis savo ar kitų naudai...

- ...kyšio priėmimas
- ...pažadėjimas priimti kyšį
- ...susitarimas priimti kyšį
- ...reikalavimas duoti kyšį
- ...provokavimas duoti kyšį

■ **Kyšio priėmimas** – tai gaunamos turtinės naudos pasisavinimas, kai asmuo tapo šios naudos turėtoju ir tai supranta.

■ **Pasižadėjimas priimti kyšį** – tai viena ar kita forma išreikštas sutikimas patenkinti davėjo interesus ir priimti už tai kyšį. Sutikimas turi būti realus (tikras), o ne tariamas. Būtina išvada, kad asmuo iš tikrųjų planavo patenkinti papirkėjo interesą ir priimti už tai kyšį. Pažadėjimas yra baigtas nuo sutikimo už kyšį patenkinti papirkėjo interesą išreiškimo momento. Tai gali būti išreiškiama žodžiu, raštu, kitais veiksmais.

■ **Susitarimas priimti kyšį** – tai nelegalus sandoris, kuomet viena šalis įsipareigoja už kyšį patenkinti kitos šalies interesus, o ši įsipareigoja duoti kyšį. Susitarimas iš esmės reiškia tą patį pažadėjimą.

■ **Reikalavimas duoti kyšį** – tai viena ar kita forma (žodžiu, raštu, veiksmu) informavimas, kad asmens interesus bus patenkintas tik už kyšį. Pareikalauta gali būti atvirai arba užuominomis. Reikalavimas turi būti realus (tikras), t.y. susijęs su darbuotojo tikru ketinimu gauti kyšį už savo veikimą ar neveikimą. Reikalavimo baigtumas sietinas su momentu, kai potencialus papirkėjas buvo informuotas apie būtinumą duoti kyšį.

■ **Provokavimas duoti kyšį** – tai tam tikras netiesioginis kito asmens skatinimas duot kyšį, kaip pvz., vilkinimas priimti sprendimą leidžiant suprasti, jog galima pagreitinti sprendimo priėmimą arba pažeisti įstatymą už kyšį.

Provokavimas turi būti realus (tikras), t.y. darbuotojas iš tikrųjų turi ketinimą gauti kyšį. Provokavimo baigtumas sietinas su informavimo momentu, kad asmuo potencialiam papirkėjui leistų suprasti kyšio davimo naudą jam.

ŽINOTINA, KAD:

provokavimas duoti kyšį, kad ir aukščiau nurodytomis formomis, yra baustinas.

KYŠIS IR PIKTNAUDŽIAVIMAS TARNYBINE PADĖTIMI

Piktnaudžiavimas tarnyba – tai tyčinis darbuotojo pasinaudojimas tarnybine padėtimi priešingais tarnybai interesais.

KYŠIS IR DOVANA

Dabartinis lietuvių kalbos žodynas žodį “Kyšis” aiškina taip:
“PAPERKAMOJI DOVANA”

KYŠIS IR DOVANA

skirtumai

■ kyšis nuo dovanos iš principo skiriasi tuo, kad kyšis yra susitarimo tarp dviejų pusių dėl tam tikrų veiksmų atlikimo rezultatas, o dovana duodama nesant susitarimo dėl darbuotojo tam tikrų veiksmų atlikimo ar neatlikimo

panašumai

■ ir kyši, ir dovaną jungia tai, kad ir kyšis, ir dovana duodami ir imami ne šiaip sau, o už kyšio ar dovanos davėjo pageidaujama darbuotojo elgesį, kuris gali pasireikšti teisėtu ar neteisėtu veikimu ar neveikimu vykdant įgaliojimus

KYŠIO DYDŽIO REIKŠMĖ

BŪTINA ŽINOTI, kad baudžiamosios teisės prasme, kyšio dydis veikos traktavimui reikšmės neturi. Teoriškai, net ir paimant 0,01 eurų vertės kyšį bus laikoma, kad asmuo padarė baudžiamąjį nusikaltimą (nusižengimą). Kyšio dydis turi reikšmę tik skiriant bausmę, t.y. kuo daugiau paimsi, tuo smarkiau būsi baudžiamas.

KAIP TURĖTUMĖTE ELGTIS, KAI JUMS SIŪLOMAS KYŠIS?

- aiškiai ir griežtai atsisakyti imti neteisėtą atlygį ir priminti, kokios pasekmės, vadovaujantis Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso nuostatomis, laukia kyšio davėjo (bauda, laisvės atėmimas ir t.t.);
- apie tokią nusikalstamą veiką pranešti savo tiesioginiam vadovui ir / ar VšĮ Plungės rajono savivaldybės ligoninės direktoriui, darbuotojui, atsakingam už korupcijos prevenciją ir vykdymo kontrolę.

SIEKIANT IŠVENGTI DVIPRASMIŠKŲ SITUACIJĄ BENDRAUJANT SU INTERESANTAIS VENKITE:

frazių, kurios gali sudaryti prielaidą interesantų supratimui, kad jūs provokuojate interesantą duoti kyši, kaip pvz.:

- Jūsų atvejis sudėtingas
- nežinau, bus sunku...
- pažiūrėsime
- čia reikėtų papildomai padirbėti...
- galbūt galėčiau padėti jums vėliau...

GERIAU SAKYKITE:

- Jūsų prašymas / skundas / priimamas ir bus administruojamas / bendra tvarka / remiantis nustatytomis procedūromis
- Jūsų prašymas bus įvertintas ir apie priimtą sprendimą būsite informuotas;
- mano pareiga vykdyti nustatytas procedūras ir Jums padėti, tą aš ir stengiuosi padaryti.

JEIGU INTERESANTAS NORI ĮTEIKTI JUMS DOVANA

- dovanų privalu mandagiai atsisakyti, tačiau jokių būdu neižeidžiant interesanto ir nesudarant jam nuostatos. kad „mažai atnešė“. Geriausiai šiais atvejais būtų padėkoti, paaiškinti, kad labai malonu, kad Jums norima įteikti dovaną, tačiau atsisakyti ją priimti, kadangi šiuo klausimu „labai griežta įstaigos vadovybės ir / ar mano asmeninė pozicija“.
- Bendra VŠĮ Plungės rajono savivaldybės ligojinės pozicija, kad bet kokių dovanų (susijusių su tiesioginiu darbuotojų pareigų vykdymu) priėmimas yra netoleruotinas. Taip pat, darbuotojams draudžiama priimti bet kokias dovanas, kurios galėtų sukelti viešųjų ir privačių interesų konfliktą.